

STORTINGET

Innst. 118 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:171 S (2023–2024)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari-Anne Jønnes, Margret Hagerup, Jan Tore Sanner og Mudassar Kapur om skoleeierskap og en styrket oppfølgingsordning

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om et forbedret skoleeierskap og en forsterket oppfølgingsordning for skoler med svake resultater over tid.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun har uttalt seg om forslaget i brev av 11. desember 2024. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til å gi skriftlige høringsinnspill i saken. Høringsinnspillene er tilgjengelige på sakens side på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein Mathisen, Elise Waagen og Bente Irene Aaland, fra Høyre, Guro Angell Gimse, Margret Hagerup og Kari-Anne Jønnes, fra Senterpartiet, Eivind Drivenes og Marit Knutsdatter Strand, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, visertil representantforslaget.

Komiteen understreker at for elevers læring er skoleeierskap en viktig faktor. Komiteen deler forslagsstillernes syn på at systematisk arbeid med kvalitetsutvikling er viktig for å kunne gi et godt opplærings-tilbud til alle elever. Komiteen støtter også at oppfølgingsordningen som skal gi veiledning og støtte til kommuner med svake resultater, må videreutvikles.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil understreke at godt skoleeierskap og god ledelse er viktig for å sikre gode skoler hvor barna lærer mer og bedre.

Disse medlemmer viser til at Meld. St. 34 (2023–2024) En mer praktisk skole svarer på hvordan man skal løse mange av de utfordringene som beskrives i forslaget. Regjeringens mål er å skape en skole hvor elevene lærer mer og bedre. En skole hvor man gjennom en bedre balanse mellom praksis og teori snur den negative utviklingen man har sett i den norske skolen. Hvor elevene får konsentrasjonen, lærelysten og motivasjonen tilbake, og hvor det er bedre læringsresultater. Skal

dette lykkes, trengs det et systematisk arbeid for å utvikle kvaliteten på alle nivåer i den norske skolen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i Meld. St. 34 (2023–2024) En mer praktisk skole skriver at det skal settes i gang et arbeid hvor det sees nærmere på skoleledernes arbeidssituasjon, og som skal lede frem til forslag om hvordan skoleledernes muligheter til å drive et systematisk kvalitetsutviklingsarbeid kan styrkes.

Disse medlemmer viser til at Meld. St. 34 (2023–2024) En mer praktisk skole beskriver behovet for et nytt kvalitetsutviklingssystem for å støtte opp om skoleeierne arbeid med å sikre høy kvalitet på skolene. Gjennom at kommunestyret og fylkestinget minst en gang i året skal få informasjon om læringsmiljøet og skoleresultatene, sørger man for at kommunene og fylkene har muligheten til å være aktive skoleeiere. Et nytt kvalitetsutviklingssystem må legge til rette for bedre samarbeid og dialog om hvordan elevene kan få et bedre tilbud.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener en god skole med kompetente lærere og synlige og tydelige rektorer er det beste verktøyet for å gi alle barn og unge like muligheter til å lykkes. Fullført og bestått videregående skole er nøkkelen til innpass i et aktivt arbeids- og samfunnsliv.

Det er for store kvalitetsforskjeller i norsk skole, både mellom fylker, kommuner, skoler og klasser. Disse medlemmer peker på at for å lykkes med å løse utfordringene i skolen, er man avhengig av skoleeiere som legger til rette for at skoleledere og lærere har de rammene og den oppfølgingen de trenger for å jobbe strategisk og godt med kvalitetsutvikling og løft av elevenes resultater. Det er sentralt at skoleledere har tid og kompetanse til å lede profesjonsfelleskapet, støtte det pedagogiske utviklingsarbeidet og sikre et godt og trygt lærings- og arbeidsmiljø.

Disse medlemmer viser til begrunnelsen i representantforslaget, hvor det blant annet vises til anbefalinger fra ekspertgruppen for skolebidrag og funn gjengitt i rapporten «Skoleutvikling i 22 kommuner – Evalueringsrapport for Kultur for læring».

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til statsrådens uttalelser og konstaterer at statsråden ikke støtter disse medlemmers syn om at det nå er på tide med konkrete handlinger. Statsråden er tydelig på at hun støtter synet disse medlemmer har om at skoleeierskap er viktig. Likevel fortsetter statsråden å peke på kommuner og fylkeskommuner, uten å ta inn over seg viktigheten av en felles forståelse for hva oppgaven som skoleeier faktisk innebærer. Disse medlemmer mener det er stort behov for å klargjøre overfor alle politisk valgte skoleeiere hvilket enormt ansvar de har. Det er

folkevalgte i alle kommuner og fylkeskommuner som har ansvar for at alle barn får oppfylt sitt potensial til fulle, at alle lærer å lese, skrive og regne skikkelig, og at så mange som mulig fullfører og består videregående opplæring.

Disse medlemmer mener det er på høy tid å slutte med at ulike nivåer og instanser peker på hverandre i diskusjonen om hvordan man skal nå målene om en skole med mestring og læringsglede for alle elever, en skole som gir muligheter for alle, og som i større grad enn i dag bidrar til å tette kompetansegapet i samfunnet fremover.

Disse medlemmer viser til høringsinnspillet fra Skolelederforbundet, der det tydelig fremgår at de støtter behovet for en stortingsmelding om skoleeierskap. De skriver:

«Skoleeiere spiller en avgjørende rolle i å sikre likeverdige opplæringsmuligheter for alle elever, uavhengig av geografisk eller sosioøkonomisk bakgrunn. En Stortingsmelding vil være et nødvendig skritt for å tydeliggjøre ansvarsforhold, heve kompetansenivået og etablere nasjonale standarder for godt skoleeierskap.»

Videre er Skolelederforbundet tydelige på potensialet som ligger i en bedre oppfølgingsordning, og de skriver at «Skolelederforbundet mener at ordningen bør videreutvikles for å øke dens effekt og treffsikkerhet», og peker på at viktige momenter er økt mandat for kompetansemiljøene, tydeligere nasjonale føringer og erfaringsdeling fra samarbeid.

Disse medlemmer viser videre til høringsinnspillene fra Utdanningsforbundet og KS, som begge er tydelige på viktigheten av godt skoleeierskap.

Disse medlemmer mener det er på høy tid å anerkjenne at skolens utfordringer ikke kan løses kun ved å gjøre undervisningen mer praktisk og variert, eller ved å diskutere bruken av digitale læringsverktøy versus tradisjonelle lærebøker.

Forutsetningene for å lykkes er konkrete vedtak som fører til handling, og disse medlemmer viser til at hvis man skal lykkes i norsk skole, må alle trekke i samme retning. Skolen må oppleve langsiktighet og forutsigbarhet og politikere som forstår den komplekse hverdagen lærere og skoleledere opplever.

Disse medlemmer viser til at systematikk, langsiktighet, erfaringsdeling og innovasjon er sentrale elementer for utvikling innenfor mange områder. Skolens samfunnsoppdrag kan utføres mer effektivt dersom skoleeierne styrker sin kompetanse. Gjennom systematisk opplæring og grundig planarbeid vil skoleeierne bli mer bevisst sitt ansvar og sine oppgaver, noe som vil bidra til å heve kvaliteten i skolen.

Disse medlemmer mener en stortingsmelding om skoleeierskap vil bidra til økt kunnskap og forståelse for skoleeierskapets betydning for barns læringsutbytte

og videre muligheter. Dårlig skoleeierskap kan bidra til at barn ikke får like muligheter og oppnår sitt potensial til fulle. Det er en kostnad samfunnet ikke har råd til, og det har stor betydning for enkeltindividet og dets utviklingsmuligheter. Det er stort behov for å sette skoleeierskap i system, tydeliggjøre ansvar og forventninger og øke kunnskapsnivået hos politiske skoleeiere. Disse medlemmer mener det er et nasjonalt ansvar å bidra til en mer lik praksis i kommunene, og at dette vil bidra til en bedre skole for flere barn.

Disse medlemmer støtter dette representantforslaget fra Høyre. Kompetent skoleeierskap er en avgjørende faktor for utviklingen av en god skole som oppfyller samfunnets og individenes behov.

Kompetent skoleeierskap er en forutsetning for å forstå konteksten og utfordringene i skolene, og for å tilpasse og iverksette strategier og tiltak som passer den enkelte skole. Dette er kanskje spesielt viktig i Norge, hvor det er en desentralisert struktur som gir kommunene et betydelig ansvar for å sikre kvaliteten i grunnskolen, og hvor det er til dels store lokale og regionale særtrekk og ulikheter.

Godt skoleeierskap fordrer at de ansvarlige politikerne og byråkratene på skoleområdet i kommuner og fylker blant annet har innsikt i læringsprosesser, evner til å analysere data fra nasjonale prøver, elevundersøkelser og andre kilder for å identifisere styrker og forbedringsområder, og innsikt i hvordan det kan skapes gode relasjoner mellom skolen og andre aktører, inkludert foreldre, lokalt næringsliv og frivillige organisasjoner.

Disse medlemmer mener en stortingsmelding om et forbedret skoleeierskap og en forsterket oppfølgingsordning for skoler med svake resultater over tid vil være nyttig når videre tiltak og metoder for skoleforbedring skal planlegges.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om et forbedret skoleeierskap og en forsterket oppfølgingsordning for skoler med svake resultater over tid.»

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt er, som forslagsstillarane, opptatt av å sikra god styring av norsk skule ute i kommunane og fylkeskommunane. Ein føresetnad for dette er å gi skuleeigarane dei verktøya som trengst for å gjera dette – både i form av kompetanse og økonomi. Det er avgjerande for å unngå store, uheldige skilnader i utdanningstilbodet mellom kommunar og fylkeskommunar. Ei slik utvikling er noko desse medlemmene tar på det største alvor.

Kompetanseutvikling for godt skoleeierskap

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, mener at man er avhengig av god kompetanse og et systematisk arbeid med kvalitetsutvikling. Gode læringsmiljøer skapes over tid med langsiktig strategisk arbeid, i fellesskap mellom skoleeier, ledere, lærere og andre ansatte i skolen. Det er derfor viktig å bygge kompetanse hos lokale skolemyndigheter, slik at de kan jobbe systematisk over tid. Her jobber også Utdanningsdirektoratet, sammen med KS, om å utvikle et tilbud med mål om å øke kompetansen til lokale ledergrupper.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet påpeker at regjeringen i Prop. 1 S (2024–2025) beskriver et nytt helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling som skal fases inn i 2025 og 2026. I partnerskap med universitets- og høyskolemiljøer skal det nye systemet gi lærere, ledere og andre ansatte bedre muligheter for kompetanseutvikling gjennom hele arbeidslivet. Styrket kompetanse for skoleansatte og administrativt ansatte er viktig for å styrke kvaliteten på tilbudet til elevene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til begrunnelsen for representantforslaget, hvor det blant annet vises til funn fra professor Viviane Robinson og en evaluering av den nasjonale rektorutdanningen, gjennomført av NIFU i 2015–2019.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at det er tydelige forskjeller i elevenes læring i ulike kommuner og på ulike skoler, og at godt skoleeierskap påvirker elevenes resultater. Disse medlemmer mener det er et behov for å styrke kompetansen knyttet til det å være en profesjonell og strategisk skoleeier. Konsekvensen av å ikke drive en systematisk kvalitetsutvikling i samarbeid mellom profesjonsfellesskapet på skolene, skoleledere og skoleeiere kan være dramatisk for elevene som tilfeldigvis sokner til en gitt skole.

Disse medlemmer peker på at disse partiene vil styrke oppfølgingsordningen for kommuner med vedvarende svake resultater og styrke innsatsen for å utvikle flere kompetente skoleeiere og skoleledere. Skoleledere trenger tid, rom og støtte til å utvikle profesjonsfellesskapet og det pedagogiske utviklingsarbeidet. Skoleeier bør så langt det lar seg gjøre sikre et administrativt støtteapparat og faglige ledelsesnettverk som gir skoleleder avlastning og trygghet. For å videreutvikle skolelederrollen og sikre at alle innehar en oppdatert ledelseskompetanse, mener disse medlemmer det bør

være et krav om at skoleledere gjennomfører rektorutdanning. Disse medlemmer mener det er en rekke kjennetegn som til sammen betegner en god skoleeier og sikrer en kultur for læring, blant annet god samhandling og langsiktig tenkning av administrativ og politisk ledelse, åpne dialoger og godt samarbeid, bred politisk enighet om mål og retning for skolen, bredt forankret planverk med målbare mål og systematisk kartlegging på elevnivå, for å nevne noe.

Disse medlemmer peker på at kunnskap om skolen er nødvendig for å sikre kunnskap i skolen, og peker på viktigheten av en tilstandsrapport for hver enkelt skole, som sikrer åpenhet om resultater og god ivaretagelse av drøftingsplikten. Likeledes peker disse medlemmer på viktigheten av å ha mulighet til å utvikle profesjonsfelleskapet gjennom tilbud om etter- og videreutdanning, spesialisering og teamarbeid. Det er behov for at skoleeier forstår betydningen av tydelig prioritering av skoleledelse og laget rundt rektor. Skoleleders rolle i utvikling av kvalitet og gode lærings- og arbeidsmiljøer er viktig, og noe det krever kompetanse, tid og støtte til å lykkes med å utøve godt. Disse medlemmer mener noen av kjennetegnene på en god skoleleder nå, og fremover, vil være blant annet pedagogisk utdanning og utpregede lederegenskaper, inkluderte læringsmiljø og utviklende profesjonsfelleskap, samt systematisk kvalitetsarbeid og aktiv deltagelse i skolehverdagen.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt er samde med forslagsstilarane i at det er naudsynt med rett og relevant kompetanse hjå skuleeigar for å kunna utøva sitt eigarskap og styra skulane lokalt. Disse medlemene vil visa til høyringsinnspelet frå KS, der det blir vist til det eksisterande utviklingsprogrammet Absolutt. Moglegheita for å utnytta dette og byggja vidare på programmet som arena for kvalitetsutvikling bør inngå som ein del av det pågåande samarbeidet med KS som er beskrive av statsråden i svarbrevet til komiteen. Vidare vil desse medlemene peika på at KS er kritiske til å stilla nye kompetansekrav både for tilsette i kommuneadministrasjonen og for skuleleiarar. Disse medlemene deler også dette synet. Som KS skriv:

«Stortinget må gi kommunene tillit og handlingsrom for å bidra til at de kan rekruttere kompetent personell og gi disse nødvendig etter- og videreutdanning.»

Disse medlemene er opptatt av gode etter- og videreutdanningstilbud, også innan skuleleiar- og administrasjon. Det er difor synd at eit fleirtal i komiteen støtta endringar i universitets- og høgskolelova § 2-5 andre ledd, som opnar for å større grad av eigenbetaling for personar i arbeid, gjennom forskrift. For å auka kompetansen ute i kommunane og på dei einskilde skulane

er det naudsynt at gratisprinsippet i høgare utdanning også gjeld for desse.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil påpeke at lokale politikere er ansvarlige for å sette prioriteringer og rammeverk for skolesystemet. Uten tilstrekkelig kunnskap om skoleutvikling kan deres beslutninger bli ineffektive eller til og med motvirke de målene som er satt. Derfor er det avgjørende å legge til rette for opplæring og erfaringsutveksling som styrker deres kompetanse.

Disse medlemmer vil påpeke den viktige rollen lokale politikere har i arbeidet med å bygge bro mellom utdanningssystemet og det lokale samfunnet. Lokale skoler bør samarbeide tett med næringslivet, frivillige organisasjoner og andre ressursmiljøer. Gjennom samarbeid med lokale bedrifter kan elever få praksisplasser eller delta i prosjekter som gir relevant arbeidserfaring og praktisk innsikt, skoler kan samarbeide med teknologimiljøer eller næringsliv for å utvikle innovative løsninger, og elevene får en skolegang som kan oppleves som mer relevant og motiverende når man kobler teori til praksis og forbereder dem på arbeidslivet.

Disse medlemmer mener derfor det må legges bedre til rette for kompetanseheving av de som er ansvarlige for skolene lokalt og regionalt. Lokale politikere og byråkrater må ha tilgang til opplæring og ressurser for å kunne ta informerte beslutninger som fører til en bedre skole.

Økonomiske rammebetingelser

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt viser til at kommunar og fylkeskommunar nå opplever ein tøff økonomisk situasjon, som ikkje kan sjåast vekk frå i spørsmål om kvalitetsutvikling i utdanningssektoren. Mange stader blir det lagt ned skular for å kutta kostnader. I ein slik situasjon er det avgjerande å sikra dei økonomiske rammene for kommunane, slik at dei kan vidareutvikla seg og utøva godt skuleeigarskap. Skuleleiarforbundet viser i sitt høyringssvar til betre økonomiske rammevilkår. Dei skriv:

«Kommunene må sikres økonomiske midler som gir skoleeiere mulighet til å oppfylle sine ansvar på en forsvarlig måte. Økonomiske begrensinger må ikke være en hindring for kvalitetsutvikling.»

Disse medlemene viser til Sosialistisk Venstreparti og Raudt sine respektive alternative budsjett, der det er føreslått ei kraftig auking av overføringane til kommunane.

Oppfølgingsordningen

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt viser til høyringssvaret frå Utdanningsforbundet, som peiker på at skilnader i elevresultat ikkje kan tolkast i eit vakuum, men at ein må ta omsyn til andre faktorar. Desse skilnadene må sjåast

«i lys av forholdet mellom utdanningspolitikk og annen sektorpolitikk, og om det samlede virkemiddelapparatet er innrettet slik at det får betydning for elevenes læring og utvikling.»

Dei peiker vidare på at det har utvikla seg eit tanke sett blant politikarar at stadig fleire samfunnsutfordringar skal løysast i skulen, utan at det nødvendigvis er korre formålstenleg eller mogleg.

Desse medlemene er samde med Utdanningsforbundet i dette og meiner at forslaget om ein gjennomgang og ei forsterking av oppfølgingsordninga ikkje er rett prioritering nå. Mange av utfordringane som gjer seg gjeldande i skulen, kjem som resultat av forhold knytte til auka forskjellar. Difor er desse medlemene opptatt av at ein må sjå på tiltak for å få ned forskjellane, og sikra at elevar får same moglegheiter uavhengig av sosial bakgrunn.

Komiteens medlem fra Venstre mener det er viktig at skoler som har utfordringer, får ekstra hjelp og støtte. Samtidig så vil det være viktig i en eventuell styrking av oppfølgingsordningen å sørge for å ta tak i utfordringen blant annet Utdanningsforbundet peker på i sitt høringsinnspill. De skriver:

«Vi viser samtidig til at forskere fra Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) og By- og regionforskningsinstituttet (NIBR) ved OsloMet har evaluert oppfølgingsordningen på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Et sentralt funn i denne evalueringen, var at kommuner som er trukket ut til oppfølgingsordningen, i gjennomsnitt er mindre og har innbyggere med noe dårligere sosioøkonomiske kår og lavere utdanning enn gjennomsnittet av norske kommuner. Ifølge forskerne kan dette bety at noen av kommunene strever med forhold som ligger utenfor skolen, men som blir synlige i form av dårlige skolerestater. Ifølge forskerne er spørsmålet da om tiltak i skolen er et effektivt virkemiddel, eller om det er nødvendig med en bredere tilnærming til utfordring-

ene i kommunen enn det oppfølgingsordningen kan tilby.»

Dette medlem mener arbeidet med kvalitet i skolen må sees i lys av forholdet mellom utdanningspolitikk og annen sektorpolitikk, og om det samlede virkemiddelapparatet er innrettet slik at det får betydning for elevenes læring og utvikling. Ekstra utfordrende er det for lærere og skoleledere at man ser en tendens til at skolen får ansvar for å løse stadig flere problemer i et spenningsforhold med andre sektorpolitiske forhold. Bruk og utvikling av for eksempel fordelings-, familie-, sysselsettings- og sosialpolitiske virkemidler får betydning for utdanningspolitikken. Det betyr ikke at man ikke skal forsterke arbeidet med kvalitet i skolen, men at det er viktig at arbeidet med skolekvalitet også sees i lys av den konteksten arbeidet gjøres innenfor.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittpartiet og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om et forbedret skoleeierskap og en forsterket oppfølgingsordning for skoler med svake resultater over tid.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:171 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari-Anne Jønnes, Margret Hagerup, Jan Tore Sanner og Mudassar Kapur om skoleeierskap og en styrket oppfølgingsordning – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 28. januar 2025

Hege Bae Nyholt

leder

Bente Irene Aaland

ordfører

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/5641-

11. desember 2024

Representantforslag 171 S (2023–2024) om skoleeierskap og en styrket oppfølgingsordning

Jeg viser til representantforslaget fra Kari-Anne Jønnes, Margret Hagerup, Jan Tore Sanner og Mudassar Kapur om skoleeierskap og en styrket oppfølgingsordning.

Først vil jeg understreke at jeg deler representantenes engasjement for godt skoleeierskap, og jeg er opptatt av at god ledelse er viktig for å skape en skole der elevene lærer mer og bedre.

I Meld. St. 34 (2024 – 2025) *En mer praktisk skole* har regjeringen allerede beskrevet hvordan vi vil møte mange av de utfordringene representantene beskriver. Regjeringens mål er at elever skal lære godt og trives i norsk skole. De negative utviklingstrekkene i elevenes læringsresultater og skolemiljø må snus. Regjeringen mener mer praktisk, aktiv og variert læring i skolen er det viktigste grepet for å snu den negative utviklingen i læringsresultater og trivsel. Vi vil ha en mobilisering rundt læring og konsentrasjon i skolen. For å lykkes med dette, kreves det et systematisk arbeid med å utvikle kvaliteten på alle nivåer i skolen.

Jeg deler derfor representantenes vurdering av at vi er avhengige av god kompetanse og et systematisk arbeid med kvalitetsutvikling for å kunne gi et godt opplæringstilbud til alle elever. Kvalitet i skolen sikres, som representantene beskriver, gjennom langsiktig strategisk arbeid, med tydelig faglig forankring og felles forståelse på tvers av eiere, ledere, lærere og andre ansatte i skolen. Derfor er det viktig å bidra til å bygge kompetanse og kapasitet hos lokale skolemyndigheter slik at de kan jobbe systematisk med strukturer og prosesser for å drive god utvikling på alle nivåer.

God kompetanse og god ledelse er en forutsetning for at skolene kan drive et godt kvalitetsutviklingsarbeid. Det er derfor viktig å styrke skoleledernes og lokale skolemyndigheters kompetanse i å lede systematisk kvalitetsutviklingsarbeid. Regjeringen har i Meld. St. 34 (2024 – 2025) *En mer praktisk skole* varslet at vi vil sette i gang et arbeid for å skaffe mer kunnskap om skoleledernes arbeidssituasjon og arbeidsforhold. I dette arbeidet vil også lokale skolemyndigheters kompetanse og kapasitet være et viktig perspektiv all den tid de har ansvaret for styrke skoleledernes kompetanse og handlingsrom til å lede sine virksomheter. Arbeidet skal lede fram til forslag om hvordan vi kan styrke skoleledernes rammevilkår og handlingsrom for å drive et systematisk kvalitetsutviklingsarbeid i det profesjonsfaglige fellesskapet på egen skole og sammen med andre skoleledere og lokal skolemyndighet i egen kommune.

Behovet for kompetanse i tverrsektoriell ledelse øker i kommunal administrasjon og hos skoleledelsen, i takt med økt samordning av oppvekstfeltet. Kompetanseutviklingstiltak i tverrsektoriell ledelse vil kunne sette kommunene bedre i stand til å jobbe med komplekse utfordringer som utsatte barn og unge, fullføringsreformen og bekymringsfullt fravær, og bidra til å bygge et godt lag rundt barn og unge. Utdanningsdirektoratet samarbeider med andre direktorater og KS om å utvikle et slikt tilbud rettet mot ledergrupper i kommunen.

Regjeringen vil videreutvikle dagens kvalitetsvurderingssystem til et system som skal legge bedre til rette for kvalitetsutvikling på alle nivåer i skolen. I Meld. St. 34 (2024 – 2025) *En mer praktisk skole* har regjeringen beskrevet behovet for et nytt system for kvalitetsutvikling for å støtte opp kommunens og fylkeskommunens arbeid med et systematisk kvalitetsutviklingsarbeid slik at de skal holde vedlike og heve kvaliteten. De må sørge for at skolene jevnlig vurderer i hvilken grad organiseringen, tilretteleggingen og gjennomføringen medvirker til å nå målene for opplæringen. Kommunestyret og fylkestinget skal minst en gang i året få informasjon om læringsmiljøet, læringsresultatene og gjennomføringen i opplæringen.

Et nytt system for kvalitetsutvikling må legge bedre til rette for samarbeid og dialog om hvordan elevene kan få et bedre opplæringstilbud. Kommunen, fylkeskommunen, skoleledelsen, lærerne og elevene må alle delta i arbeidet med skoleutvikling. Både norsk og internasjonal forskning anbefaler at lokale skolemyndigheter legger vekt på lærende prosesser. Rapporter fra evalueringen av fagfornyelsen viser at et godt og aktivt profesjonsfaglig fellesskap, og en aktiv, støttende og kompetent ledelse er viktige faktorer som fremmer innføringen av de nye læreplanene. Støtte fra lokale skolemyndigheters er viktig for skoleledelsen, og skoleledelsen spiller en viktig rolle for å støtte det lokale profesjonsfellesskapet. Ekspertgruppen for skolebidrag beskriver også i sin delrapport fra 2020 hvordan lokal skolemyndighet må ha kunnskap om skolene, være ambisiøse og støtte utviklingsarbeid på skolene.

Mange kommuner og skoler har etablert gode dialoger og samarbeid om kvalitetsutvikling, i tråd med hva forskning viser fungerer. Et viktig tiltak for å fremme lokalt arbeid med kvalitetsutvikling i alle kommuner er å utvikle støtte- og veiledningsressurser som kan vise gode eksempler på systematisk samarbeid. En viktig oppgave er å legge til rette for deling av

gode eksempler på lokalt arbeid med kvalitetsutvikling, og stimulere til at kommuner og fylkeskommuner kan dele kompetanse og kapasitet gjennom nettverkssamarbeid og dialog.

Regjeringen har i Prop. 1S (2024 – 2025) beskrevet et nytt helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling som skal fases inn i 2025 og 2026. Systemet skal bidra til å heve kvaliteten på tilbudet til barn og elever, og gi lærere, ledere og andre ansatte gode muligheter for kompetanseutvikling gjennom hele arbeidslivet. Gjennom blant annet partnerskap med universitet og høyskolemiljøer skal systemet bidra til at lærere, skoleledere og lokal skolemyndighet får bedre forutsetninger til å drive et systematisk kvalitetsutviklingsarbeid. I utviklingen av det nye systemet vil også en gjennomgang og videreutvikling av kompetansetilbud til skoleledere og administrativt ansatte hos lokal skolemyndighet være viktige tiltak. Gjennomgangen vil også se på mulighetene for å videreutvikle tilbud om kompetanseutvikling for lokal skolemyndighet i samarbeid med KS, i tilknytning til eksisterende tilbud til administrativt og politisk nivå i kommunene og fylkeskommunene.

Representantene Jønnes, Hagerup, Sanner og Kapur mener at oppfølgingsordningen som skal gi veiledning og støtte til kommuner med svake resultater bør videreutvikles. Regjeringen har allerede satt i gang et arbeid med videreutvikling av ordningen for at den enda bedre skal møte behovene hos kommunene som deltar. Evaluering av ordningen viser at de fleste av kommunene som deltar er godt fornøyd med ordningen, men at det kan være utfordringer knyttet til kapasitet og kompetanse for å sikre kontinuitet og langsiktighet i det lokale arbeidet med kvalitetsutvikling hos kommunene som deltar. Evalueringen viser også at det er viktig å se tilbudet i sammenheng med andre kompetansetiltak i sektoren som lokal tilskuddsordning for kompetanseutvikling og videreutdanning. Det er også relevant å se den bedre i sammenheng med lignende tiltak i andre deler av oppvekst- og velferdssektoren for å kunne gi en mer helhetlig støtte til de kommunene det gjelder. Regjeringen har derfor satt i gang et arbeid med videreutvikling av oppfølgingsordningen som en del av arbeidet med et nytt helhetlig system for kompetanse og karriereutvikling, og utviklingen av et nytt kvalitetsutviklingssystem.

Basert på disse tiltakene, som i stor grad allerede er lagt fram for Stortinget, ser jeg ikke at det er behov for en ny stortingsmelding om skoleeierskap.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur